

ทัศนคติของเกษตรกรต่อระบบอนุรักษ์ดินและน้ำและการใช้หญ้าแฝกแบบเกษตรกร
มีส่วนร่วมในเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำแม่สา จังหวัดเชียงใหม่

**Attitudes of Farmers on Soil and Water Conservation Measure Vetiver grass
Application by Farmers Participation in Mae Sa Land Development Area,
Chiang Mai Province**

ภรภัทร นพมาลัย กมลภา วัฒนประพัฒน์ จุไรพร แก้วทิพย์ อีสริยา มีสิงห์ ประภา ธารเนตร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเกษตรกรที่อยู่ในเขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำแม่สา ตำบลโป่งแยง อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 200 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 43 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา อ่านและเขียนภาษาไทยได้ เกษตรกรได้รับความรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำและการใช้หญ้าแฝกจากสื่อบุคคล ได้แก่ ผู้นำท้องถิ่นมากที่สุด (กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน) รองลงมาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร หมอдинอาสา และเจ้าหน้าที่พัฒนาที่ดิน ตามลำดับ นอกจากนี้เกษตรกรได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดินและน้ำและการใช้หญ้าแฝก จากสื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ โทรทัศน์ มากที่สุด เกษตรกรมีสมาชิกในครัวเรือนที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 4.8 ราย มีพื้นที่ผลิตพืชเฉลี่ย 1.71 ไร่ เกษตรกรปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ ได้แก่ พริกหวาน ถั่วแขก หอมหัวใหญ่ กะหล่ำปลี กุหลาบ เบญจมาศ ยอดชาโยเต้ ผักกาดขาว สลัดแก้ว เยอบีร่า ผลชาโยเต้ มันฝรั่ง ค่ะน้า มะเขือเทศ และถั่วลันเตา เกษตรกรมีรายได้สุทธิจากการผลิตพืชเฉลี่ย 231,354.98 บาทต่อครัวเรือนต่อปี 2) เกษตรกรมีความรู้ด้านประโยชน์ของหญ้าแฝกและประโยชน์ของระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำอยู่ในระดับมาก 3) ทัศนคติของเกษตรกรต่อการนำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำและการนำหญ้าแฝกไปปฏิบัติในพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ/เพื่อรักษาความชื้นในพื้นที่ตามหลักวิชาการ โดยแบ่งทัศนคติของเกษตรกรเป็น 2 ด้าน คือ ระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเกษตรกรส่วนใหญ่มีทัศนคติที่เห็นด้วย ($\bar{X} = 3.78$) ในการนำมาตรการวิธีพืชไปปฏิบัติในพื้นที่เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน ส่วนการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำเกษตรกรมีทัศนคติที่ไม่แน่ใจ ($\bar{X} = 3.43$) ในการนำหญ้าแฝกไปปลูกร่วมกับพืชหลักในโรงเรือนพลาสติก และระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 4) ปัญหาของเกษตรกรต่อระบบอนุรักษ์ดินและน้ำและการใช้หญ้าแฝก ด้านหญ้าแฝก คือไม่มีรายได้ในการปลูกหญ้าแฝกเหมือนพืชเศรษฐกิจอื่นๆ ถ้างหญ้าแฝกไม่เพียงพอ ไม่มีแรงงาน และไม่มีความรู้ตามหลักวิชาการในการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำด้านระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ คือ การทำชั้นบันไดดิน คุ้รับน้ำขอบเขา สิ้นเปลืองเงิน ไม่มีแรงงาน และไม่มีความรู้ตามหลักวิชาการในการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ นอกจากนั้นยังคิดว่าการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำยุ่งยาก 5) ข้อเสนอแนะของเกษตรกรคือ ควรมีการฝึกอบรมในการใช้ประโยชน์จากใบหญ้าแฝกมาทำงานหัตถกรรม ควรมีการสาธิตและแนะนำวิธีการจัดระบบการอนุรักษ์ดินและน้ำและการใช้หญ้าแฝกให้เหมาะสมกับพื้นที่ และสิ้นเปลืองน้อยที่สุด

